

www.netnic.fi/tklk

2/2013

**Tk3 1108:n pesutalkoot
Ekoväriset Edo, Gd ja Edm
Pienoisjunatreffit Hyvinkäällä**

TENDERI on Turun Kiskoliikennekerho ry:n jäsenlehti, joka ilmestyy vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Sisältää

Kuskinpukilta	3
Tk3 1108:n pesutalkoot	4
Ekoväriset Edo, Gd ja Edm	6
Pienoisjunatreffit Hyvinkäällä	10
XXXI pienoisrautatiepäivät	11
Syyskokouskutsu	12
Syksyn 2013 ohjelma	13

TENDERIn 2/2013 toimittivat

Timo Heiskari
Kari Paananen
Tapani Vuorio
Olli Savela

Turun Kiskoliikennekerho ry. Perustettu 5.9.1983

Hallitus 2013

Puheenjohtaja
Tapani Vuorio
Suovantie 32
20360 TURKU
+358 (0)40 820 9396

Varapuheenjohtaja
Jarkko Lehtonen
Maallikontie 36
20660 LITTOINEN
+358 (0)50 339 3048

Jäsen
Timo Heiskari
Jouhikatu 2
20780 KAARINA
+358 (0)40 568 4518

Jäsen
Esko Ampio
Iso-Heikoistentie 54-2
21530 PAIMIO
+358 (0)40 552 9850

Jäsen
Ilmo Kajala
Lanatie 5 D 109
20540 TURKU
+358 (0)50 336 0454

Sihteeri
Kari Paananen
Liekotie 7 as. 1
21500 PIIKKIÖ
+358 (0)50 352 95
kari.paananen@netnic.fi

Yhdistyksen kerhohuonevastaana toimii Pekka Rantala
Bergeninkatu 2 D 38, 20320 TURKU
+358 (0)500 877 708

Kansikuva:
IC2-junan ohjausvaunu Edo 28602,
FI-VR 50 10 8697 602-1 ensimmäistä
kertaa Turussa keskiviikkona 22.5.2013
Kuva: Kimmo Lakomaa/VR
Asiasta enemmän sivulta 6.

Kuskin pukilta

Taas on yksi harrastuskesä mennyt, hyvin tavallinen perinne kesä ensimmäinen VR:n 150-vuotisjuhlavuoden jälkeen. Perinnehöyry- ja lättä- junaliikennettä oli kuitenkin kiitettävästi. Vaikken ehtinyt itse muuhun kuin ukin lättä-ajelulle, matka oli jälleen nostalgiaa herättävä.

VR:llä onkin sitten tapahtunut vallan mullistavaa, sillä Turku – Helsinki välillä on aloitettu Edo-ohjausvaunulla edestakainen liikenne, jolloin voidaan liikennöidä mennessä tuleen veturi samassa päässä. Kyseinen tekniikka on ollut käytössä Euroopassa (esim. Saksassa) jo useita vuosia.

Tulikin mieleeni että montako vuotta on ensimmäisistä kaksikerroksisista matkustajavaunuista? Vaikkakin VR muuttuu, tapahtuu se hitaasti mutta varmasti. Tässä samalla kalusto muuttuu vihreäksi, mikä alkuun vaikutti vallan käsittämättömältä väritykseltä, on siihenkin pikkuhiljaa silmä alkanut tottumaan. Varsinkin matkustajajunissa tämä vihreä kokonaisuus on ihan ”JEES”. Siitäkin huolimatta vierastan dieselvetureita jotka ovat muuttuneet vihreiksi, sekä SR1:stä en haluaisi nähdä vihreänä. Mielestäni edelleen varsinkin tavarajuniin sopii paremmin punakeltaiset veturit.

Tässä VR:n uudistuksia miettiessä huomaa miten ennen niin moderni pienoisorautatieni on siirtynyt historialliseen aikaan. Johon varmaan pian päättyy itsekin.

Aurinkoisin syysterveisin pj. Tapsa

Harrastamisiin!!

Tk3 1108:n pesutalkoot

Pekka Rantala ja Esko Ampio levittämässä ensin pesuainetta.

Mukana pesuhommissa olivat myös Tapani Vuorio ja Frej Reinholm

Maskun koululaiset tutustumassa kerhorataan

Maskun Seikelän koulun oppilaat kävivät tutustumassa kerhorataan 16.5.2013. Oppilailla oli retkipäivä ja he vierailivat Turussa muuallakin. Opettaja Heidi Jaakola ja avustaja Satu Jokinen olivat tuoneet oppilaille lämpimän aterian mukanaan. Ruokailu kävi kätevästi kerhon kokoustiloissa. Tällaisia tapahtumia voitaisiin järjestää toistekin. Kerho tilaa voi käyttää näyttelytilana pienryhmille.

Maisemointi kiinnosti tyttöjä enemmän, pojat taas olivat kiinnostuneita liikkuvasta kalustosta.

Ekoväriset Edo, Gd ja Edm

(OS) Kauan kestikin, ennen kuin ensimmäinen veturijunan ohjausvaunu ilmestyi Suomen rautateille.

Isossa-Britanniassa otettiin jo 1900-luvun alussa käyttöön ohjausvaunuja ns. push-pull-junissa, joissa toisessa päässä oli ohjausvaunu ja toisessa päässä - höryveturi.

Ranskassa Pariisin lähiliikenteessä otettiin vuonna 1933 käyttöön ensimmäiset kaksikerroksiset ohjausvaunulliset vaunuyksiköt.

Saksassa taas Lübeck-Büchener Eisenbahn (LBE) rupesi liikennöimään kahdesta kaksikerrosvaunusta koostuvan nivelvaunun ja tankkiveturin yksiköllä Hampurin päärautatieaseman ja Travemünden väliä toukokuussa 1936. Alun perin LBE:llä oli kolme virtaviivahöryveturia (akselijärjestys 1'B1'), jotka saivat vuonna 1938, kun LBE liitettiin Deutsche Reichsbahniin (DRB), numerot 60 001 - 60 003. Höryveturit vaativat tietysti oman erikoisen varustuksen sen työntäessä junaa. Kuljettajan ollessa ohjausvaunussa hän avasi kauko-ohjatusti sähkömoottorin avulla valtaventtiilin ja sulki sen sähkömagneettisesti ohjatun paineilmasylinterin avulla. Lämmittäjä pysyi tietysti veturissa hoitamassa tulta ja vedensyöttöä ja oli puhelimella yhteydessä kuljettajaan.

Deutsche Bundesbahn (DB) varusti 1950-luvulla joitakin höryvetureita kääntöjuna-liikenteeseen (Wendezug, push-pull train), mm. sarjoista 23, 38 (pr. P 8), 65 (veturit 65 012 – 65 018), 74 (pr. T 12) ja 78 (pr. T 18).

No, nyt on VR kuluvan vuoden aikana tehnyt koeajoja uusilla ohjausvaunuilla, joita se on tilannut Transtech Oy:ltä 12 kappaletta. Kaikkien ohjausvaunujen pitäisi olla liikenteessä vuoden 2014 syksyyn mennessä. Kauppaan sisältyy lisäksi optio 13 ohjausvaunusta, jotka ovat näillä näkymin liikenteessä syksyyn 2015 mennessä.

Turussakin Edo kävi ensimmäistä kertaa 22.5. (ks. lehden kansikuva) ja keskiviikkona 17.7. Edo 28601 oli ensimmäistä kertaa kaupallisessa matkustajaliikenteessä Helsingin ja Turun välillä.

IC2 953:n ohjausvaunu Edo 28601 Kupittaalla 17.7.2013

Kuva: Olli Savela

Edo 28601:n helmapellissä oleva obligatorinen EVN (European Vehicle Number , eurooppalainen kalustoyksikkönumero) on 50 10 8697 601-3.

Turun asema, 17.7.2013
Kuva: Olli Savela

EVN:n edessä on rekisteröintimaan kirjaintunnus ja väliviivan jälkeen liikkuvan kaluston haltijan tunnus eli VKM (Vehicle Keeper Marking). Nyt on vain niin, että VR on merkinnyt moniin matkustajavaunuihin, ei siis pelkästään ohjausvaunuihin, rekisteröintimaan kirjaintunnuksen väärin.

Se ei suinkaan ole FI, vaan FIN. Taiteen sääntöjen eli EU:n määräysten mukaan rekisteröintimaan kirjaintunnuksessa on alleviivaus, ja Suomen tunnus on alleviivattu FIN.

EVN:n kaksi ensimmäistä numeroa ilmaisee kalustoyksikkötyypin ja yhteentoimivuuden. Tässä tapauksessa luku 50 tarkoittaa, että matkustajavaunu on tarkoitettu vain kotimaan liikenteeseen.

Luku 10 on rekisteröintimaan numerotunnus, tässä tapauksessa siis Suomi.

5. - 8. numero ilmaisee vaunun teknisiä ominaisuuksia. Luku 86 tarkoittaa, että kyseessä on kaksikerroksinen ohjausvaunu, jossa on matkustajapaikkoja, matkatavaratilan kanssa tai ilman ja se on varustettu ohjaamalla molempiin suuntiin ajamista varten. Luku 97 taas tarkoittaa, että vaunun maksiminopeus on yli 160 km/h ja vaunun energiansyöttö on 1500 V:n vaihtovirta sekä 1500 V:n tasavirta.

Luku 601 on kyseisen tyypin sarjanumero/juokseva numero ja viimeinen, väliviivan erottama, luku on tarkistusnumero.

IC2 964 matkalla Helsinkiin, keulilla Edo 28601
Turku-Pääskyvuori, 23.7.2013
Kuva: Olli Savela

Toistaiseksi ainoa vaunu, jossa olen tähän mennessä nähnyt oikein merkityn rekisteröinti-
maan tunnuksen, siis FIN, on autojenkuljetusvaunu Gd 445001 (entinen - tosin virheel-
linen - littera oli Hccmqqr).

Entinen tavaravaunulittera Hccmqqr on vaihdettu ekoväriytyksen myötä perinteiseen kotimaiseen merkintään (vrt. Gfot).
Matkustajavaunujen merkinnässähän käytetään kaikissa maissa omaa kansallista litteraa.
Vaikka autojenkuljetusvaunut eivät olekaan varsinaisia matkustajavaunuja, ne luetaan kuitenkin matkustavaunuparkkiin, kulkevathan ne matkustajajunissa.

Gd 445001
Turun asema, 11.7.2013
Kuvat: Olli Savela

Luokkakirjain **G** tarkoittaa tietysti katettua vaunua ja tunnuskirjain **d** varmastikin sitä, että vaunussa on kuormaustasoja *in duplo*.

EVN:n luku 65 ilmoittaa sen, että kyseessä on kotimaan liikenteeseen tarkoitettu autojenkuljetusvaunu, mutta erillisellä sopimuksella myös kansainväliseen liikenteeseen sopiva.

Luku 78 merkitsee erikoisvaunua, tarkemmin sanoen autojenkuljetusvaunua.
(Minkähän takia merkintä autojenkuljetusvaunuista täytyy ilmaista kaksi kertaa?)
Luku 76 tarkoittaa, että vaunun maksiminopeus on 141 - 160 km/h ja energiansyöttö on 1500 V:n vaihtovirta.

Makuuvaunu Edm 28533
Turun asema, 25.7.2013
Kuvat: Olli Savela

Luku 70 merkitsee, että vaunu on ilmastoitu ja painetiivis sekä tarkoitettu ainoastaan kotimaan liikenteeseen.
Luku 75 tarkoittaa, että kysessä on makuuvaunu, jossa on enemmän kuin 12 hyttiä.
Luvun 76 merkitys on, että vaunun maksiminopeus on 141 - 160 km/h ja energiansyöttö on 1500 V:n vaihtovirta.
Rekisteröintimaan kirjaintunnus on taaskin merkitty väärin.

Kummallista on kuitenkin se, ettei kaksikerrosmakuuvaunujen EVN:ssä ole mitään viittausta siihen, että vaunu on kaksikerroksinen. Ainoastaan tunnuskirjain **d** viittaa siihen.

VR:n uudessa vihervalkoisessa ekoväriyksessä on lisäksi teemana suomalainen maisema ja eläimet. Matkustajavaunujen kyljissä on lentävät linnut, makuuvaunuissa taas pöllö ja autojenkuljetusvaunuissa kauris, peura tai jokin muu sarvipäinen elikko (ota näistä nyt selvää).

Pienoisjunatreffit Hyvinkäällä 2013

Kari Rossilla oli monta nosturiprojektia meneillään. Huomaa vasemmassa yläkulmassa hieno maalipurkkiline. Myös useita suomalaisiautoja oli työn alla mittakaavaan H0.

N-Clubilla oli tyylikäs ratakokonaisuus. Kuvassa on hieno sahamiljö. Kuvat Timo Heiskari

VALTAKUNNALLISET XXXI PIENOISRAUTATIEPÄIVÄT VANTAALLA 19.-20.10.2013

Avoinna:

La-Su

klo 10.00 - 17.00

Huom! Samalla lipulla Old Toy Swap/Leikkikalumarkkinoille.

**Vantaan Energia Areenalla nähtävää koko perheelle niin isolle kuin pienellekin!
Mahtava määrä rakennettuja pienoisorautateitä, junia, vaunuja yms.**

Järjestäjä: Märklin Club of Finland ry. Kotisivu: www.marklinclub.fi, E-mail: mcof@phnet.fi

Kutsu TKLK ry:n sääntömääräiseen syyskokoukseen 2013

Turun Kiskoliikennekerho ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään Turussa Pansion satamassa, os. Pansiontie 48-52, rakennus 5255 , **keskiviikkona 06.11.2012 alkaen klo 18.00.** Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 11 §:n määräämät asiat. Kahvia ja pullaa tarjotaan.

Tervetuloa!

TKLK ry:n hallituksen puolesta

Tapani Vuorio
puheenjohtaja

Kari Paananen
sihteeri

ESITYSLISTA

1. Avataan kokous.
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - 2.1. Valitaan kokouksen puheenjohtaja.
 - 2.2. Valitaan kokouksen sihteeri.
 - 2.3. Valitaan kaksi pöytäkirjan tarkistajaa.
3. Todetaan kokouksen päätösvaltaisuus.
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys.
5. Esitetään toimintasuunnitelma vuodeksi 2014 ja päätetään sen vahvistamisesta.
6. Määrätään yhdistyksen jäsenmaksun suuruus vuodeksi 2014
Hallituksen esitys: Jäsenmaksut ennallaan
Jäsenmaksu, johon sisältyy Tenderi- ja Resiina-lehtien vuosikerrat, on varsinaiselta jäseneltä 40 €/vuosi.
Enintään 15-vuotiailta jäseniltä jäsenmaksu, johon ei sisälly em. lehtien vuosikertoja, on 5 €/vuosi. Alle 16-vuotiaalla on kuitenkin mahdollisuus maksaa täysjäsenmaksu ja saada täten em. lehdet.
Yhdistyksen sääntöjen mukaan kaikilla jäsenillä on ääni- ja osallistumisoikeus yhdistyksen kokouksiin.
7. Esitetään tulo- ja menoarvio vuodeksi 2014 ja päätetään sen vahvistamisesta.
8. Valitaan yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet vuodeksi 2014.
9. Valitaan kaksi tilintarkastajaa sekä yksi varatilintarkastaja tarkastamaan vuoden 2014 tilejä.
10. Päätetään kokous.

Dreveri teki neitsytajonsa pienoisjunatreffeillä 2013. Tekijä Jan-Eric Nyström kuskin pukilla.

Syyskauden 2013 ohjelma

Ke	21.08.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	28.08.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	04.09.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	11.09.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	18.09.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	25.09.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	02.10.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	09.10.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	16.10.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta

La	19.10.13	klo 10-17	PIENISRAUTATIEPÄIVÄT
Su	20.10.13	klo 10-17	Vantaan Energia Areena

Ke	30.10.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	06.11.13	klo 18.00	Pansio 5255	SYKKOKOUS
Ke	13.11.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	20.11.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	27.11.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	04.12.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	11.12.13	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	08.01.14	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta

Kuva on Esko Ampion kotiradalta Paimiosta, Timo Heiskari